

Opinia Komitetu Regionów „Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii »Europa 2020«”

(2012/C 9/08)

KOMITET REGIONÓW

- Wzywa do tego, aby bardziej przyspieszyć proponowany w „Planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy” Komisji Europejskiej harmonogram, i opowiada się za przyjęciem wskaźników już w roku 2012. Ponadto wnosi, by skonsultować się z właściwymi instytucjami lokalnymi i regionalnymi, aby zapewnić, że wskaźniki te będą realistyczne i możliwe do zrealizowania zarówno pod kątem zdolności władz lokalnych, jak i kosztów.
- Wzywa Komisję do rozważenia przyjęcia koszyka czterech wskaźników korzystania z zasobów: śladu gruntowego, korzystania z surowców (zasobów biologicznych i surowców mineralnych, różnorodności biologicznej), śladu wodnego i śladu emisji gazów cieplarnianych. Nalega na włączenie wskaźników przez Komisję do systemu sprawozdawczości krajowej w ramach strategii „Europa 2020” i związanej z nią inicjatywy przewodniej, by stanowiły wskazówkę dla krajowych programów reform i przygotowań budżetowych.
- Wyraża ubolewanie, że w planie działań nie wspomina się o możliwości włączenia Porozumienia Burmistrzów w działania podejmowane na rzecz efektywnego korzystania z zasobów, i proponuje, że wspólnie z Komisją Europejską zbada konkretne środki służące rozszerzeniu zakresu Porozumienia Burmistrzów na aspekty o kluczowym znaczeniu dla inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, takie jak różnorodność biologiczna i użytkowanie gruntów, gospodarka odpadami i gospodarka wodna czy też zanieczyszczenie powietrza.
- Zaleca podjęcie konkretnych działań zmierzających w szczególności do przejścia na niskoemisyjne i zasobooszczędne systemy transportu i energetyki, propagowania ekologicznych zamówień publicznych, osiągnięcia celu dotyczącego społeczeństwa stosującego zasadę zerowej ilości odpadów, opartego na optymalizacji zapobiegania powstawaniu odpadów i na przetwarzaniu odpadów jako zasobu w ramach obiegu gospodarkarowania materiałami, propagowania wykorzystywania rozwiązań alternatywnych i efektywnego korzystania z zasobów w ramach łańcucha wartości dotyczącego surowców; skutecznego wykorzystywania, ochrony i przywracania funkcji ekosystemów oraz zmniejszania powierzchni gleb zasklepionych tam, gdzie to konieczne.

Sprawozdawca	Michel LEBRUN (BE/PPE), poseł do Parlamentu Wspólnoty Francuskiej
Dokumenty źródłowe	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii »Europa 2020«” COM(2011) 21 wersja ostateczna Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy” COM(2011) 571 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Uważa, że u podstaw każdej dalekosiężnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska, klimatu i energii musi leżeć zasada dobrego gospodarowania. Zdaniem Komitetu oznacza to, że odpowiedzialność ludzkości za zasoby naturalne polega na gospodarowaniu nimi i korzystaniu z nich w taki sposób i z taką intensywnością, które gwarantują ich trwałość i zachowanie ich różnorodności. Ogólnym celem polityki tego rodzaju jest rozwój zaspokajający potrzeby obecnych pokoleń i niestanowiący zagrożenia dla możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń.

2. Wyraża zaniepokojenie tym, że Unia Europejska znajduje się obecnie na niebezpiecznej i niepewnej drodze rozwoju, produkcji i konsumpcji, zgodnie ze stwierdzeniem Komisji w tekście inicjatywy przewodniej: „niemożliwe jest dalsze stosowanie naszego obecnego modelu gospodarowania zasobami”.

3. W tym kontekście wyraża zadowolenie z wprowadzenia inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, mającej na celu uczynienie z efektywnego korzystania z zasobów zasady przewodniej polityki Unii Europejskiej w zakresie energii i gospodarki niskoemisyjnej, transportu, surowców i podstawowych towarów, zrównoważonej produkcji i konsumpcji produktów i usług, gospodarowania odpadami, użytkowania gruntów i ekosystemów, rolnictwa i rybołówstwa. Istotną funkcją tej inicjatywy jest pomoc w tworzeniu synergii pomiędzy różnymi dziedzinami oraz w wyważeniu poszczególnych interesów i celów, a jednocześnie zapewnienie wspólnej, spójnej i zrównoważonej wizji wykorzystywania zasobów.

4. Z zadowoleniem przyjmuje pozytywny wpływ przedstawionej inicjatywy przewodniej na europejską politykę ochrony środowiska. Jednakże europejska ogólna polityka ochrony środowiska, a w szczególności obecna polityka w dziedzinie efektywnego korzystania z zasobów (np. strategia tematyczna w sprawie zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych), skupia się na niwelowaniu negatywnych skutków dla środowiska wynikających z rozwoju gospodarczego i eksploatacji zasobów naturalnych. Przedstawiona inicjatywa przewodnia rozszerza obszar zainteresowania na negatywne skutki nieefektywnego wykorzystywania zasobów naturalnych

dla rozwoju gospodarczego, dając w ten sposób konieczny impuls do ściślejszej integracji polityki ochrony środowiska z unijną polityką gospodarczą i polityką produktową.

5. Wyraża zadowolenie, że w ramach inicjatywy przewodniej włączono w zakres zagadnień, którymi zajmuje się Unia, ogół zasobów naturalnych: tradycyjne zasoby energetyczne, lecz także surowce biotyczne i abiotyczne, takie jak paliwa, biomasa, minerały, metale i drewno, grunty orne i zasoby rybne, gleba, woda, powietrze, jak również funkcje ekosystemów i związane z ochroną różnorodności biologicznej.

6. Z zadowoleniem przyjmuje zaproszenie Komitetu Regionów przez Komisję Europejską do wypowiedzenia się na temat roli, jaką powinny odegrać władze lokalne i regionalne we wdrożeniu przedmiotowej inicjatywy, i to już na początku procesu decyzyjnego, zwłaszcza gdy mają one szczególne kompetencje związane z tą inicjatywą, głównie w zakresie uregulowań stosowanych np. w odniesieniu do budynków lub do gospodarowania odpadami. Dzięki temu Komitet Regionów ma możliwość zabrania głosu na najwcześniejszych etapach opracowywania przyszłej polityki.

7. W pełni podziela ocenę Komisji, że aby odnosić korzyści z niskoemisyjnej gospodarki opartej na efektywnym korzystaniu z zasobów, konieczne jest spełnienie trzech kluczowych warunków: po pierwsze, potrzeba politycznej woli dokonania zmian, po drugie, ukierunkowanego długoterminowo planowania polityki i inwestycji, po trzecie, długofalowej zmiany świadomości i zachowań związanych z korzystaniem z zasobów u wszystkich obywateli. Zasady te należy opracowywać i wdrażać za pośrednictwem systemu wielopoziomowego sprawowania rządów. W tym kontekście KR przypomina o zasadniczej roli, jaką odgrywają samorzady lokalne i regionalne w opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie tej polityki⁽¹⁾, która to rola została już wyraźnie uznana przez Komisję i Parlament Europejski.

Strategia „Europa 2020” i inicjatywa przewodnia dotycząca Europy efektywnie korzystającej z zasobów

8. Docenia zaangażowanie Unii na rzecz ścisłego powiązania rozwoju gospodarczego, dobrobytu społeczeństw i odpowiedzialnego korzystania z zasobów naturalnych.

⁽¹⁾ CdR 25/2009 fin, CdR 73/2011 fin.

9. Ocenia, że przejście do gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów przyczyni się do zwiększenia dobrostanu obecnych i przyszłych pokoleń. Jednym z elementów tego dobrostanu będzie stworzenie ogromnych możliwości z punktu widzenia gospodarki, handlu i innowacji. Przyczyni się to do wsparcia konkurencyjności Unii, w szczególności poprzez obniżenie kosztów materiałów i zużycia energii oraz poprzez pobudzanie zatrudnienia w sektorze zielonych technologii.

10. Podkreśla, że poprawa środowiska i jakości powietrza wymagają ambitnej polityki zmniejszenia zanieczyszczeń u źródła i apeluje o wzmocnienie polityki Unii Europejskiej w zakresie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczenia atmosfery.

11. Zaznacza, że wiele samorządów lokalnych i regionalnych przyjęło i wdrożyło już z powodzeniem rozmaite strategie i rozwiązania służące propagowaniu efektywnego korzystania z zasobów. Inicjatywy te zasługują na rozpowszechnienie i uznanie na szczeblu europejskim, aby wszyscy mogli skorzystać z fachowej wiedzy nabytej przez niektóre samorzady w tej dziedzinie oraz aby promować najsukcesywniejsze i najbardziej efektywne inicjatywy.

12. Zwraca uwagę na brak w tekście inicjatywy Komisji odwołania do wielu instrumentów i strategii politycznych Unii Europejskiej, w ramach których zaczęto już poruszać kwestię efektywnego korzystania z zasobów, np. do strategii tematycznej dotyczącej zrównoważonego korzystania z zasobów naturalnych, strategii tematycznej dotyczącej zapobiegania powstawaniu odpadów i ich recyklingu czy też planu działań na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej. Strategie te mogłyby zastąpić orzecznictwo podczas przyjmowania i wdrażania przyszłych strategii dotyczących innych kwestii wchodzących w zakres gospodarowania zasobami naturalnymi.

13. Wskazuje na odpowiedzialność Unii Europejskiej i państw członkowskich w zakresie propagowania wszelkich inicjatyw mających na celu bardziej efektywne korzystanie z zasobów w skali światowej. W tym kontekście Komitet Regionów popiera wszystkie inicjatywy zaproponowane przez Komisję Europejską w ramach przygotowań do konferencji Rio+ 20, która odbędzie się w czerwcu 2012 r., a zwłaszcza środki służące uruchamianiu finansowania i inwestycji prywatnych i publicznych oraz środki zmierzające do stopniowego wdrożenia skutecznego systemu wielostronnego sprawowania rządów na świecie. Komitet Regionów zwraca się o to, by wyposażyć ten system sprawowania rządów w mechanizmy udziału i współpracy na wielu poziomach, umożliwiające aktywny udział regionów i miast w dotyczących je dziedzinach i konsultacje z nimi.

14. Przyłącza się do apelu Komisji Europejskiej o szybkie wdrożenie założeń ogłoszonych w deklaracji OECD na temat rozwoju ekologicznego, przyjętej w czerwcu 2009 r.

15. Wyraża zadowolenie ze wsparcia udzielonego przez Unię Europejską i państwa członkowskie pracom działającej w ramach Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska (UNEP) międzynarodowej grupy ds. zrównoważonego gospodarowania zasobami oraz jej inicjatywie na rzecz zielonej gospodarki.

16. Wyraża żal, że podczas 19. sesji Komisji ds. Zrównoważonego Rozwoju ONZ nie udało się przyjąć dziesięcioletnich ram programowych w zakresie zrównoważonej konsumpcji i produkcji na lata 2011–2021.

Zarządzanie w ramach strategii „Europa 2020”

17. Podkreśla zależność między polityką dotyczącą środowiska naturalnego a polityką społeczną. Szczyt produkcji ropy naftowej i gazu, których wydobycie według niektórych opinii ustabilizowało się na maksymalnym możliwym do osiągnięcia poziomie, oraz szczyt produkcji innych materiałów bez wątplenia pociągnie za sobą wzrost cen. W pierwszej kolejności ucierpią na tym osoby o najniższych dochodach i regiony o najniższych średnich dochodach.

18. Podkreśla, że ze względu na przekrojowy i złożony charakter inicjatywy przewodniej, skuteczność zarządzania nią i monitorowania postępów w ramach strategii „Europa 2020”, europejskiego semestru i realizacji rocznej wizji wzrostu gospodarczego na podstawie corocznej kontroli wyników państw członkowskich ma zasadnicze znaczenie dla zwiększenia efektywności korzystania z zasobów w Unii Europejskiej.

19. Ponownie podkreśla konieczność wyjaśnienia kwestii wymiaru budżetowego inicjatyw przewodnich w ramach strategii „Europa 2020”^(?). Ambitne cele inicjatyw przewodniej dotyczącej efektywnego korzystania z zasobów powinny znaleźć odzwierciedlenie w przyszłych wieloletnich ramach finansowych, dzięki zapewnieniu skoordynowania działań UE poprzez wspólne ramy strategiczne, ze względu na powiązania tej inicjatywy z szeregiem strategii politycznych finansowanych z budżetu Unii.

20. Zwraca się do Komisji o uwzględnienie w ocenie krajowych programów reform (KPR) wprowadzonych przez państwa członkowskie w kwietniu 2011 r. stopnia zaangażowania państw w propagowanie efektywnego korzystania z zasobów.

21. Przypomina, że powodzenie strategii „Europa 2020” będzie zależało w dużej mierze od decyzji podejmowanych na szczeblu lokalnym i regionalnym. W tym kontekście Komitet Regionów opowiedział się już za wprowadzeniem do KPR zapisu o utworzeniu paktów terytorialnych służących realizacji strategii „Europa 2020” w formie partnerstw na różnych szczeblach władzy między władzami europejskimi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi^(?).

22. Dlatego też wspiera zintegrowany rozwój lokalny, jako podstawową metodę realizowania celów tej inicjatywy przewodniej.

23. Przypisuje zasadnicze znaczenie udziałowi Komitetu Regionów we wdrażaniu inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz zintegrowanej polityki na rzecz efektywnego korzystania z zasobów ze względu na prowadzoną przez Komitet Platformę Monitorowania Strategii „Europa 2020”.

^(?) CdR 73/2011 fin.

^(?) CdR 73/2011 fin, CdR 25/2009 fin.

Plan działań na rzecz Europy efektywnie korzystającej z zasobów

24. Wzywa do tego, aby bardziej przyspieszyć proponowany w planie działania harmonogram, w którym określone są terminy ustalenia i przyjęcia kolejnych wskaźników i celów do końca 2013. Komitet Regionów opowiada się za przyjęciem tych wskaźników w roku 2012. Ponadto wnosi, by skonsultować się z właściwymi instytucjami lokalnymi i regionalnymi, aby zapewnić, że wskaźniki te będą realistyczne i możliwe do zrealizowania zarówno pod kątem zdolności władz lokalnych, jak i kosztów.

25. Z zadowoleniem przyjmuje sformułowaną w „Planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy” propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą przyjęcia ograniczonej liczby wskaźników w celu zapewnienia ich widoczności i skuteczności, jako podstawy opracowywania strategii politycznych. Wybór wskaźników powinien być uzasadniony stopniem ich ważności, stosowności, niezawodności i trwałości; wskaźniki te powinny też zyskać jak najszersze uznanie.

26. Wzywa Komisję do rozważenia przyjęcia koszyka czterech wskaźników korzystania z zasobów: śladu gruntowego, korzystania z surowców (zasobów biologicznych i surowców mineralnych, różnorodności biologicznej), śladu wodnego i śladu emisji gazów cieplarnianych. Wskaźniki te można stosunkowo łatwo mierzyć, są one także dobrym narzędziem oceny korzystania z zasobów i skutków tego korzystania. Uzupełniłyby one wskaźniki pomiaru oddziaływania na środowisko i wskaźniki efektywności związane z korzystaniem z zasobów.

27. Nalega na konieczność przyjęcia jednego ogólnego wskaźnika, np. śladu ekologicznego jako przydatnego narzędzia kampanii informacyjnych i zwiększających świadomość społeczną tych zagadnień. Niemniej trzeba wyraźnie zaznaczyć, że wskaźnik tego rodzaju, ze względu na wysoki poziom agregacji, tylko w ograniczonym stopniu może być stosowany do celów opracowywania strategii politycznych. Dane i metodologia przyjęte w poszczególnych krajach powinny być ujednolicone, a Komisja może pomóc to osiągnąć.

28. Wyraża zadowolenie z proponowanego przez Komisję Europejską przyjęcia ograniczonej liczby ambitnych, ilościowych, precyzyjnych i zarazem spójnych celów w zakresie efektywnego korzystania z zasobów. W ramach tych celów należy przewidzieć np. poprawę czterech wskaźników wymienionych w punkcie 26, np. zerowy przyrost powierzchni gleb zasklepionych lub podniesienie poziomu zapobiegania powstawaniu odpadów i ich recyklingu.

29. Wzywa Komisję Europejską do zbadania, w ramach oceny wskaźników i celów, wykonalności strategii politycznych, które mogłyby zostać wdrożone przez samorządy lokalne i regionalne na ich podstawie.

30. Nalega, by Komisja włączyła te wskaźniki do swojej rocznej wizji wzrostu gospodarczego, która będzie rozpoczęła semestr gospodarczy od 2012 r. i stanie się tym samym integralną częścią systemu sprawozdawczości krajowej w ramach strategii „Europa 2020”, jak również skieruje debaty na sposoby zapewnienia zgodności między krajowymi programami reform i przygotowaniem budżetowymi a strategią „Europa 2020”.

31. Zwraca się o to, by wskaźniki korzystania z zasobów były obowiązkowo wykorzystywane w ramach ocen skutków propozycji politycznych dokonywanych przez Komisję Europejską i państwa członkowskie. Komisja Europejska powinna przekazać wytyczne i narzędzia, aby umożliwić państwom członkowskim, samorządom lokalnym i regionalnym, przedsiębiorstwom i innym podmiotom proste i skuteczne korzystanie z tych wskaźników.

32. Zauważa, że ze względu na skalę i różnorodność wyzwań związanych z ochroną zasobów konieczne jest zastosowanie wszystkich dostępnych instrumentów na szczeblu europejskim, krajowym, lokalnym i regionalnym. Na poziomie europejskim i krajowym takim instrumentem jest silniejsza integracja aspektów środowiskowych w polityce gospodarczej i polityce produktowej, natomiast na poziomie lokalnym jest to Porozumienie Burmistrzów, którego skuteczność w dziedzinie energetyki została wykazana.

33. Zachęca instytucje międzynarodowe, europejskie, krajowe oraz instytucje szczebla niższego niż krajowy do uwzględnienia w tym kontekście szerokich doświadczeń i wyników zgromadzonych już przez sygnatariuszy Porozumienia Burmistrzów (ok. 3 000 gmin, ponad 100 regionów, w ponad 40 krajach).

34. Zwraca się do Komisji Europejskiej i innych instytucji UE o podjęcie wspólnych prac nad konkretnymi mechanizmami, które umożliwią wymianę doświadczeń między Porozumieniem Burmistrzów a naszymi globalnymi partnerami, np. poprzez wspieranie współpracy lokalnej i regionalnej w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami między miastami i regionami w UE i w krajach będących południowymi lub wschodnimi sąsiadami UE, a także w krajach rozwijających się.

35. Wyraża ubolewanie, że w planie działań nie wspomina się o możliwości włączenia Porozumienia Burmistrzów w działania podejmowane na rzecz efektywnego korzystania z zasobów, a w związku z tym nalega, by Komisja Europejska podjęła prace nad rozszerzeniem Porozumienia Burmistrzów o tę dziedzinę.

36. Proponuje również, że wspólnie z Komisją Europejską, zbada konkretne środki służące rozszerzeniu zakresu Porozumienia Burmistrzów na aspekty o kluczowym znaczeniu dla inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, takie jak różnorodność biologiczna i użytkowanie gruntów, gospodarka odpadami i gospodarka wodna czy też zanieczyszczenie powietrza (CdR 164/2010 fin).

37. Mając na uwadze przygotowywanie planu ochrony wód w Europie, wzywa w szczególności, by w 2012 r. Komisja Europejska, w partnerstwie z Komitetem, rozszerzyła Porozumienie Burmistrzów, aby uwzględnić cele 20-20-20 dotyczące zintegrowanej gospodarki wodnej wskazane w opinii Komitetu Regionów CdR 5/2011 fin.

38. Zdecydowanie popiera utworzenie przejściowej platformy dotyczącej efektywnego korzystania z zasobów, skupiającej różne podmioty, która powinna też obejmować decydentów należących do różnych szczebli administracyjnych, reprezentujących zwłaszcza szczebel regionalny i lokalny⁽⁴⁾. Możliwe byłoby powierzenie takiej platformie zadania powiązania polityk, których dotyczy przedmiotowe zagadnienie, i pomagania w określaniu celów i przeszkód w przejściu do efektywnego korzystania z zasobów.

(4) Konkluzje Rady ds. Środowiska z grudnia 2010 r.

39. Popiera stanowisko Komisji dotyczące utworzenia sieci wymiany sprawdzonych rozwiązań między agencjami prowadzącymi programy związane z efektywnym wykorzystaniem zasobów. Ponadto Komitet Regionów wzywa Unię Europejską do wspierania tworzenia krajowych, regionalnych i lokalnych agencji odpowiedzialnych za efektywne korzystanie z zasobów tam, gdzie takie agencje nie istnieją. Zakres kompetencji działających już agencji mógłby zostać rozszerzony na ogół zagadnień dotyczących korzystania z zasobów i powinien obejmować także udzielanie władzom publicznym, przedsiębiorstwom i obywatelom informacji i porad dotyczących istniejących i dostępnych środków i rozwiązań w zakresie efektywnego korzystania z zasobów.

Środki służące wdrożeniu inicjatywy przewodniej dotyczącej Europy efektywnie korzystającej z zasobów

40. Stwierdza, że w Europie efektywnie korzystającej z zasobów potrzebne będą nie tylko innowacje technologiczne, lecz także innowacje w systemie społeczno-gospodarczym, obejmujące nowe wzory zachowań dotyczących produkcji i konsumpcji, zmiany w stylu życia i nowe modele zarządzania, jak również program badań strategicznych ukierunkowany na innowacje systemowe.

41. Wzywa w szczególności do przeprowadzenia niezbędnych zmian w infrastrukturze, które pozwolą na realizowanie inteligentnych zintegrowanych sieci, tak aby małe i średnie przedsiębiorstwa oraz spółdzielnie mogły wytwarzać własną ekologiczną energię i wymieniać się nią na zasadach partnerskich w skali międzyregionalnej. Wzywa Komisję Europejską do zwołania specjalnej konferencji z udziałem władz lokalnych i regionalnych i odpowiednich zainteresowanych stron, w celu zapoczątkowania przemian w wytwarzaniu energii w Europie.

42. Oświadcza, że dla osiągnięcia celów inicjatywy przewodniej koniecznych będzie wiele działań, takich jak np. zmiana polityki budżetowej i gospodarczej państw członkowskich oraz ekologiczne reformy podatkowe, nastawione na efektywne wykorzystywanie zasobów. Równie ważne będzie uwzględnienie w rachunkowości krajowej kwestii efektywnego korzystania z zasobów poprzez wsparcie internalizacji kosztów zewnętrznych w celu ustalenia odpowiednich cen, realizacji zasady „zanieczyszczający płaci” przy jednoczesnej ochronie konsumentów i stopniowego zniesienia dotacji niosących ze sobą fatalne skutki dla środowiska.

43. Ocenia, że opracowanie europejskiego systemu transportu niskoemisyjnego i efektywnie korzystającego z zasobów ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia inicjatywy przewodniej. W tym kontekście należy zmniejszyć ilość energii i surowców pierwotnych koniecznych do produkcji pojazdów i wesprzeć przemysł w działaniach w tym kierunku, zdecydowanie zmniejszyć ich zużycie i wprowadzić systemy transportowe, których ogólny ślad w zakresie zużycia surowców będzie coraz mniejszy.

44. Docenia włączenie do inicjatywy przewodniej propagowania europejskiej polityki wodnej, w której pierwszeństwo przyznano środkom na rzecz oszczędzania wody i bardziej efektywnemu korzystaniu z wody. Komitet Regionów wyda zalecenia w przedmiotowej kwestii w opinii perspektywicznej „Rola samorządów lokalnych i regionalnych w propagowaniu zrównoważonej gospodarki wodnej”⁽⁵⁾.

Niskoemisyjna gospodarka i system energetyczny efektywnie korzystający z zasobów

45. Ubolewa nad tym, że obecnie wdrożone strategie w zakresie efektywności energetycznej nie pozwalają na osiągnięcie do roku 2020 celów nakreślonych w europejskim pakiecie klimatyczno-energetycznym. Efektywność energetyczna powinna zostać podniesiona do rangi celu obowiązkowego i w znaczny sposób przyczynić się do realizacji celów w zakresie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do 2050 r.

46. Proponuje, aby Komisja w dalszym ciągu koncentrowała się na sektorach budownictwa, usług i transportu w ramach inicjatyw ustawodawczych i finansowych, które będą wynikiem niedawno przyjętego planu na rzecz efektywności energetycznej na 2011 r.⁽⁶⁾

47. Ponownie podkreśla, że sektor budowlany powinien otrzymać odpowiednie zachęty regulacyjne i finansowe mające na celu podniesienie stopy modernizacji budynków służącej zwiększeniu efektywności energetycznej.

48. Zwraca uwagę na to, że we wszystkich związanych z tym zagadnieniem sektorach gospodarki – a więc i w budownictwie – istnieje konieczność zadbania o szkolenie kompetentnych i dyspozycyjnych pracowników w zakresie efektywności energetycznej. Komitet Regionów proponuje opracowanie europejskiej strategii podnoszenia poziomu świadomości wśród tych pracowników i ich szkolenia. Podkreśla przy tym potencjał inicjatywy przewodniej i towarzyszących jej niezbędnych nowatorskich działań na rzecz tworzenia trwałych i wymagających wysokich kwalifikacji miejsc pracy w wielu różnych branżach i obszarach zawodowych w UE.

49. Wzywa Komisję Europejską do zaproponowania konkretnych środków w zakresie renowacji budynków w ramach przyszłej dyrektywy w sprawie oszczędności energii oraz do zapewnienia wystarczających kwot w ramach wieloletniego planu budżetowego dotyczącego renowacji i modernizacji służącej zapewnieniu efektywności energetycznej budynków europejskich po 2013 r. Środki te powinny zostać powiązane ze strategią finansowania przeznaczonego na budynki o bardzo niskim zużyciu energii.

50. Wzywa Komisję Europejską do zaproponowania jednolitego systemu pomiaru efektywności energetycznej w Unii Europejskiej, obejmującego metodologię możliwą do zastosowania na szczeblu samorządów lokalnych i regionalnych.

51. Popiera wyrażony przez Komisję Europejską cel, jakim jest pomyślnie przejście do gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów⁽⁷⁾.

52. Zwraca się o należyte odzwierciedlenie tych celów w wieloletnich ramach finansowych, także poprzez udostępnienie dodatkowego finansowania władzom lokalnym i regionalnym.

53. Uznaje znaczenie europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji jako instrumentu służącego ukierunkowaniu inwestycji w sektorach, które system ten obejmuje – sektorze produkcji energii elektrycznej, sektorze energochłonnych i, począwszy od przyszłego roku, sektorze lotnictwa – poprzez finansowe rekompensaty za inwestycje na rzecz zmniejszenia śladu węglowego, i wyraża nadzieję, że skuteczność tego systemu poprawi się po 2012 r.

⁽⁶⁾ COM(2011) 109 wersja ostateczna.

⁽⁷⁾ COM(2011) 112 wersja ostateczna.

⁽⁵⁾ CdR 5/2011.

54. Wzywa jednak do tego, aby europejski system handlu uprawnieniami do emisji odgrywał większą rolę w propagowaniu technologii niskoemisyjnych, pod warunkiem, że technologie te przyczyniają się także do poprawy wskaźników korzystania z zasobów i nie zwiększają zagrożenia dla środowiska.

55. Pochwala w związku z tym plany Komisji Europejskiej dotyczące wycofania z rynku części obecnych uprawnień w celu przyspieszenia przejścia do gospodarki niskoemisyjnej w Unii Europejskiej.

56. Pochwala włączenie do planu działań metod użytkowania gleby sprzyjających skuteczniejszemu magazynowaniu CO₂ w glebie i przypomina, że zwiększenie zawartości materii organicznej w glebie ma jeszcze dodatkowe korzystne skutki dla środowiska i rolnictwa oraz dla ochrony gleby i jej żyzności.

57. Ubolewa jednak nad tym, że potencjał sektora rolnego w zakresie łagodzenia zmiany klimatu jest rozdrobniony w ramach wielu różnych kategorii w protokołach ONZ i z Kioto dotyczących przekazywania informacji i rozliczania, podczas gdy sektor ten ma odegrać podstawową rolę w efektywnym i zrównoważonym korzystaniu z zasobów.

58. Podkreśla, jak ważne jest znalezienie równowagi między stosowaniem biopaliw w gospodarce niskoemisyjnej a ochroną różnorodności biologicznej, gospodarką wodną i ogólnie ochroną środowiska oraz kwestiami wyżywienia na świecie.

59. Zaznacza, że istotne jest, by polityce w zakresie efektywności energetycznej towarzyszyły działania socjalne, tak by umożliwić osobom i regionom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji dostęp do efektywnych usług energetycznych.

Zrównoważona produkcja i konsumpcja

60. Wzywa Komisję Europejską do zapewnienia skutecznego wdrożenia planu działań Unii Europejskiej na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej i do przyjęcia szerszego podejścia.

61. Zwraca się o to, by Komisja wspierała podejście „top runner” w dziedzinie polityki produktowej, w większym stopniu łącząc instrumenty odstrasżające, które powodują wycofywanie z rynku produktów najmniej wydajnych, i instrumenty zachęcające, które nagradzają najlepsze produkty i przyspieszają ich wprowadzanie na rynek.

62. Popiera ekoinnowacje służące tworzeniu nowych produktów i usług efektywnie korzystających z zasobów, jako główny sposób osiągnięcia tego celu, jak również wspierania konkurencyjności i tworzenia miejsc pracy. W ramach przyszłego planu działań na rzecz ekoinnowacji należałoby wprowadzić nowe partnerstwa w dziedzinie innowacji, łączące samorządy lokalne i regionalne.

63. Potwierdza swoje zobowiązanie do propagowania ekologicznych zamówień publicznych wśród samorządów lokalnych i regionalnych.

64. Zwraca się o ustalenie obowiązkowych celów w zakresie ekologicznych zamówień publicznych dla rządów państw członkowskich i dla instytucji europejskich, jak również o włączenie takich zamówień jako elementu przyszłej dyrektywy w sprawie zamówień publicznych w celu zwiększenia jasności prawa w ich zakresie i upowszechnienia ich stosowania.

65. Wzywa do pogłębionego przeglądu dyrektywy w sprawie ekoprojektu i środków wykonawczych do tej dyrektywy, aby propagować efektywne korzystanie z zasobów dzięki rozszerzeniu zakresu stosowania dyrektywy o produkty nieenergetyczne mające znaczny wpływ na środowisko⁽⁸⁾, i zachęca do opracowania metod analizy cyklu życia towarów i usług, których wyniki byłyby łatwo dostępne dla samorządów regionalnych i lokalnych, by pomóc im lepiej pokierować ich decyzjami.

66. Wzywa do przyjęcia środków na rzecz przeciwdziałania praktykom mającym na celu nadmiernie szybkie zużywanie się towarów i usług. Środki te powinny służyć przedłużeniu trwałości i zwiększeniu możliwości naprawy towarów oraz możliwości ich recyklingu w chwili ich zużycia oraz wsparciu inicjatyw gospodarczych i przemysłowych, które się do tego przyczyniają.

67. Popiera częstsze korzystanie, zwłaszcza przez samorządy lokalne i regionalne, ze wspólnotowego systemu zarządzania środowiskowego i audytu (EMAS), jako instrumentu ukierunkowanego na rynek i mającego na celu analizę zarządzania zasobami przez organizacje. Komitet Regionów ocenia, że byłoby możliwe zwiększenie udziału w tym systemie, gdyby związane z nim opłaty mogły zostać zniesione lub ograniczone i gdyby zwrócono się do państw członkowskich o ustalenie ich własnych celów dotyczących liczby organizacji uczestniczących oficjalnie w EMAS.

68. Usilnie wzywa Komisję Europejską, państwa członkowskie i samorządy lokalne i regionalne do wzmocnienia środków mających na celu podniesienie wśród konsumentów i przedsiębiorców poziomu świadomości wpływu konsumpcji na środowisko i społeczeństwo, zwłaszcza środków takich jak plany dotyczące oznakowania, włączenie zrównoważonej konsumpcji do systemów kształcenia i szkolenia oraz nasilenie kontroli argumentów handlowych o charakterze ekologicznym.

Przekształcenie Unii Europejskiej w „gospodarkę obiegową”

69. Opowiada się za przyjęciem celu dotyczącego społeczeństwa stosującego zasadę zerowej ilości odpadów, opartego na optymalizacji zapobiegania powstawaniu odpadów i na przetwarzaniu odpadów jako zasobu w ramach obiegowego gospodarowania materiałami.

70. Ubolewa nad tym, że składowanie pozostaje wciąż jeszcze najbardziej powszechną formą usuwania odpadów komunalnych. W związku z tym Komitet Regionów prosi Komisję o zwrócenie szczególnej uwagi na wdrożenie i stosowanie istniejącego prawodawstwa Unii Europejskiej dotyczącego odpadów, które ma zasadnicze znaczenie dla propagowania efektywnego korzystania z zasobów.

⁽⁸⁾ Art. 21 dyrektywy 2009/125/WE.

71. Usilnie wzywa instytucje europejskie, państwa członkowskie i władze lokalne i regionalne do przedsięwzięcia skutecznych środków służących przeciwdziałaniu wyciekowi odpadów do niespełniających norm zakładów przetwarzania w UE lub poza nią, do zwiększenia konkurencyjności europejskiego przemysłu recyklingu na wszystkich etapach łańcucha wartości, do pobudzania innowacyjności w dziedzinach efektywnego korzystania z zasobów i projektowania produktów nadających się do recyklingu, do tworzenia zachęt gospodarczych i nowych instrumentów rynkowych w celu recyklingu i wykorzystywania surowców wtórnych oraz do optymalizacji opracowywania i stosowania kryteriów zniesienia statusu odpadu i kryteriów jakości materiałów poddanych recyklingowi, z uwzględnieniem w tym kontekście bieżących prac Komisji Europejskiej dotyczących kryteriów zniesienia statusu odpadu. Komitet Regionów wnosi także o zwrócenie szczególnej uwagi na towary zawierające surowce, których może zabraknąć, zwłaszcza zaś metale ziem rzadkich.

72. Wzywa państwa członkowskie i samorządy lokalne i regionalne do przyjęcia ambitnych programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, w tym do przyjęcia jasnych ilościowych punktów odniesienia dla środków zapobiegania powstawaniu odpadów⁽⁹⁾.

73. Wzywa Komisję Europejską do propagowania w szczególności zapobiegania powstawaniu odpadów biologicznych i zmniejszenia ilości odpadów spożywczych oraz do dalszego wspierania inicjatywy „Europejski Tydzień Zapobiegania Powstawaniu Odpadów”, która odniosła sukces w wielu regionach i miastach.

74. Podkreśla zasadniczą rolę samorządów lokalnych i regionalnych w rozwoju rynków recyklingu i wtórnego wykorzystania. W tym kontekście Komitet Regionów ponawia propozycję włączenia do dyrektywy WEEE konkretnych i szczegółowych celów dotyczących wtórnego wykorzystania odpadów elektronicznych, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnego uwzględnienia zasady odpowiedzialności producenta w przepisach prawa.

75. Zwraca uwagę na to, że samorządy lokalne i regionalne mają już znaczną swobodę w zakresie propagowania recyklingu wykraczającego poza obecne cele Unii Europejskiej. Wiele postępowych miast i regionów przekroczyło już znacznie minimalne cele europejskie w zakresie recyklingu i rozwiązań alternatywnych względem składowania odpadów i obecnie zmierza do stosowania zasady zerowej ilości odpadów do składowania i spalania oraz do osiągnięcia wysokiego poziomu recyklingu odpadów pochodzących z gospodarstw domowych. W tym kontekście Komitet Regionów może jedynie zachęcać Unię Europejską i państwa członkowskie do dalszego wspierania wprowadzania instrumentów służących propagowaniu recyklingu, stosowanych przez miasta i regiony uzyskujące dobre wyniki, zwłaszcza w regionach najmniej zaawansowanych w tej dziedzinie.

76. Wzywa Komisję Europejską do przyspieszenia oceny – zgodnie z wymogiem dyrektywy ramowej w sprawie odpadów – korzyści płynących z wprowadzenia wiążących celów europejskich w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ze zwiększenia obecnego wiążącego celu w zakresie recyklingu

stałych odpadów komunalnych. Skutkiem wprowadzenia tego ostatniego środka mogłoby być utworzenie 500 tys. nowych miejsc pracy w Europie⁽¹⁰⁾.

Efektywne korzystanie z surowców (minerały, lasy i biomasa)

77. Wyraża zadowolenie z tego, że komunikat Komisji Europejskiej „Stawianie czoła wyzwaniom związanym z rynkami towarowymi i surowcami”⁽¹¹⁾, opublikowany w ramach inicjatywy przewodniej dotyczącej Europy efektywnie korzystającej z zasobów, obejmuje efektywne korzystanie z zasobów.

78. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie do dalszego propagowania zwiększonego wykorzystywania rozwiązań alternatywnych i bardziej efektywnego korzystania z zasobów w ramach łańcucha wartości dotyczącego surowców, co obejmuje poszukiwanie, wydobywanie, przetwarzanie, recykling, ekoprojekt, ekologię przemysłową i produkcję efektywnie korzystającą z zasobów.

79. Wzywa państwa członkowskie i regiony do określenia, przy dalszym wsparciu ze strony Komisji Europejskiej, zrównoważonej i opartej na efektywnym korzystaniu z zasobów polityki dotyczącej surowców mineralnych, do opracowania polityki planowania przestrzennego w odniesieniu do surowców mineralnych oraz do wprowadzenia jasnej procedury udzielania zezwoleń na wydobywanie.

80. Pochwala wytyczne Komisji dotyczące wydobywania surowców nieenergetycznych i wymogów w odniesieniu do sieci Natura 2000⁽¹²⁾ i wzywa do przyjęcia w przyszłości zintegrowanego podejścia do przedmiotowych zagadnień.

81. Przyjmuje do wiadomości zaproszenie skierowane przez Radę do Komisji Europejskiej, aby ta zaproponowała kroki służące rozwiązaniu problemów dotyczących zaopatrzenia w przeznaczonych dla przemysłu surowce pochodzące z leśnictwa i sektora energii ze źródeł odnawialnych.

82. Wzywa do przyjęcia obowiązkowego systemu certyfikacji w całej Unii, jak również zachęt do wykorzystywania biomasy do celów energetycznych oraz drewna pochodzącego ze zrównoważonej gospodarki leśnej. Komitet Regionów zwraca uwagę na rolę, jaką w zakresie zarządzania mogą odegrać w tym kontekście samorządy lokalne i regionalne.

83. Ponawia wniosek do Komisji o przedstawienie propozycji wiążących minimalnych kryteriów dotyczących zrównoważonego wykorzystania biomasy stałej i gazowej do celów produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodzenia⁽¹³⁾.

Różnorodność biologiczna, funkcje ekosystemów i użytkowanie gruntów

84. Stwierdza, że skuteczne wykorzystywanie, ochrona i przywracanie funkcji ekosystemów, określone przez państwa członkowskie w ramach nowego celu na 2020 r. dotyczącego różnorodności biologicznej i przedstawione w dokumencie zatytułowanym „Strategia na rzecz różnorodności biologicznej UE 2020”⁽¹⁴⁾, mają zasadnicze znaczenie dla efektywnego korzystania z zasobów.

⁽¹⁰⁾ CEE Bankwatch 2011, BEE & FoEE 2011.

⁽¹¹⁾ COM(2011) 25 wersja ostateczna.

⁽¹²⁾ EC guidance on undertaking non-energy extractive activities in accordance with Natura 2000 requirements (wytyczne KE „Wydobywanie surowców nieenergetycznych i sieć Natura 2000”), http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/nee_n2000_guidance.pdf.

⁽¹³⁾ CdR 312/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 244 wersja ostateczna.

⁽⁹⁾ CdR 47/2006 fin.

85. Wyraża zadowolenie ze wsparcia, jakie przyniosła strategia UE na rzecz różnorodności biologicznej do 2020 r. w kontekście postępów prac dotyczących wykorzystania różnorodności biologicznej, w tym gospodarczego wykorzystania różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, zachęcania organów zarządzających funduszami strukturalnymi do inwestowania w zasoby naturalne jako dziedzictwo dla przyszłych pokoleń stanowiące źródło rozwoju gospodarczego, propagowania wsparcia WPR na rzecz różnorodności biologicznej, ustalenia celu częściowego dotyczącego odbudowy ekosystemów, jak również propagowania tworzenia zielonej infrastruktury.

86. Ubolewa nad tym, że wbrew jego wcześniejszym zaleceniom zasadnicza rola samorządów lokalnych i regionalnych, jeśli chodzi o powodzenie wspomnianej strategii, nie została w wystarczającym stopniu uznana.

87. Wzywa Unię Europejską i państwa członkowskie do wprowadzenia lokalnych i regionalnych projektów pilotażowych dotyczących zachowania różnorodności biologicznej, zwłaszcza projektów pilotażowych w zakresie ekonomii ekosystemów i różnorodności biologicznej (TEEB), wspierających samorządy lokalne i regionalne w przyjmowaniu i wdrażaniu instrumentów, o których mowa w międzynarodowym raporcie zatytułowanym „TEEB Report for Local and Regional Policy Makers” („Raport TEEB dotyczący ekonomii ekosystemów i bioróżnorodności skierowany do lokalnych i regionalnych decydentów politycznych”) ⁽¹⁵⁾.

88. Zauważa, że pogarszanie się stanu siedlisk naturalnych i półnaturalnych, między innymi użytków zielonych, bagien, wrzosowisk i terenów podmokłych, które mają zasadnicze znaczenie dla przeciwdziałania zmianie klimatu, jest wciąż głównym powodem do niepokojów. Komitet Regionów wzywa zatem Unię Europejską, państwa członkowskie i samorządy lokalne i regionalne do podjęcia wysiłków na rzecz opracowania stosownych programów ochrony i odbudowy tych ekosystemów.

89. Wyraża zaniepokojenie w związku z zajmowaniem coraz większych obszarów pod rozwój miast i sieci transportu, które pociąga za sobą przyrost powierzchni gleb zasklepionych, zmniejszenie infiltracji wody, wzrost liczby powodzi i zagrożenia erozją, fragmentację siedlisk i rozdrobnienie populacji zwierząt oraz nasilenie się efektu miejskiej wyspy ciepła, zwiększające narażenie miast na fale upałów i zmianę klimatu.

90. Wzywa państwa członkowskie do wspólnej z samorządami lokalnymi i regionalnymi pracy nad wdrożeniem zintegrowanych systemów planowania użytkowania gruntów i zagospodarowania przestrzennego, zdolnych przyczynić się do realizacji zrównoważonych schematów zaludnienia miast, do stworzenia szeregu zachęt mających na celu propagowanie ponownego wykorzystania obszarów nieużytków zamiast wykorzystania terenów zielonych i obszarów wiejskich, do utworzenia bazy danych dotyczących obszarów nieużytków i wreszcie do zmniejszenia obecnej powierzchni gruntów zabudowanych wszędzie tam, gdzie okaże się to konieczne.

91. Ponownie podkreśla, że wspólna strategia tematyczna dotycząca ochrony gleby, obejmująca cel, jakim jest przyjęcie dyrektywy ramowej w sprawie gleby, powinna w dalszym ciągu należeć do przyszłej unijnej polityki ochrony środowiska.

Wspólna polityka rolna, wspólna polityka rybołówstwa i polityka spójności efektywnie korzystające z zasobów

92. Wyraża zaniepokojenie tym, że szacowane zasoby handlowe ryb przekraczają bezpieczną granicę biologiczną. Komitet Regionów ponawia w związku z tym swój wniosek o przyjęcie do 2015 r. celu dotyczącego maksymalnego zrównoważonego odłowu jako podstawowej zasady przewodniej przyszłej wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) ⁽¹⁶⁾.

93. Popiera podejście zalecane przez Komisję Europejską w komunikacie „Wkład polityki regionalnej w zrównoważony wzrost w ramach strategii »Europa 2020« ” ⁽¹⁷⁾.

94. Opowiada się zwłaszcza za zwiększeniem wkładu funduszy strukturalnych we wdrożenie inicjatywy przewodniej, wzywając organy zarządzające funduszami strukturalnymi do inwestowania większych środków w gospodarkę niskoemisyjną, funkcje ekosystemów i różnorodność biologiczną, jak również ekoinnowacje.

95. Popiera też optymalizację inwestycji w efektywne korzystanie z zasobów.

96. Uważa, że inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu w UE, a także w innych częściach świata jest możliwy, jeżeli władze lokalne i regionalne będą motorem zmian i rozwoju społeczno-gospodarczego.

Bruksela, 11 października 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

⁽¹⁵⁾ <http://www.teebweb.org>.

⁽¹⁶⁾ CdR 218/2009 fin.

⁽¹⁷⁾ COM(2011) 17 wersja ostateczna.